

фахів на ринку освітніх послуг і на цій основі визначення їх рейтингу;

- підготовка методичних рекомендації щодо створення середовища, орієнтованого на споживача освітніх послуг на основі міжнародних стандартів управління якістю освітньої діяльності;

- обґрунтування та підготовка рекомендації щодо реалізації принципів менеджменту та маркетингу при розробці стратегії формування контингенту студентів і науково-педагогічного потенціалу;

- розроблення рекомендації щодо вдосконалення організаційного забезпечення та інформаційної бази управління конкурентоспроможністю.

Запорукою досягнення нового рівня конкурентоспроможності випускників Полтавського університету споживчої кооперації України є:

- університет забезпечує регіони України фахівцями високої якості в галузі харчових технологій, ресторанного бізнесу, менеджменту, маркетингу, фінансів і кредиту, соціальної інформатики, торгівлі;

- університет запровадив міжнародні стандарти якості освіти та сповідує командну роботу і політику всебічного задоволення потреб споживачів освітніх послуг, політику бездефектних процесів у науковій і освітній діяльності;

- університет – міжвузівський мобільний колектив науково-педагогічних працівників і студентів, що діє на основі міжнародних освітніх програм;

- університет створив розвинену систему дистанційного доступу студентів до інформаційних ресурсів;

- університет представляє колектив професіоналів у сфері науки, освіти, технологій і менеджменту, що поєднує інноваційну активність з наукомісткими технологіями;

- університет перетворився в регіональний ресурсний центр інформаційних, телекомунікаційних і обчислювальних технологій;

- університет є комп'ютерним вищим навчальним закладом з розвинутою системою інтелектуальних програмно-інформаційних засобів підтримки процесів в основних сферах діяльності.

ПРИВІТАННЯ

віце-президента Національної академії наук України

Валерія Михайловича Гейця,

директора Інституту економіки та прогнозування НАН України

Шановні учасники і гості конференції!

Вітаю вас у зв'язку з початком роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої проблемам функціонування вищих навчальних закладів економічного профілю. Тут зібралися представники різних наукових шкіл і напрямів, які професійно займаються проблемами підвищення якості економічної освіти.

Конференція проходить у складний і відповідальний момент. Українське суспільство, економіка держави стикаються з небувалими викликами. Це проблеми інноваційного та технологічного оновлення, конфлікт цивілізацій, демографія, проблема подорожчання енергетичних та дефіциту водних ресурсів та ряд інших. Світова фінансова криза переросла в економічну. На жаль, мої оцінки говорять про те, що на цьому криза не закінчиться, вона обов'язково переросте в кризу соціальну.

У нас поки що немає чіткого розуміння того, як перевести країну на постіндустріальний рівень розвитку. Рушійною силою такої трансформації України повинна стати вітчизняна інтелігенція, і обов'язок вчених-економістів – піднятися до рівня громадсько значущих дискусій.

На цьому переході для України гострим дефіцитом є інституційний ресурс. На жаль, у нас сьогодні наука, освіта, – все те, що визначає рух в майбутнє, знаходиться в досить серйозному забутті. Економіка України несприйнятлива до інновацій, люди не мотивовані на одержаний від неї успіх. У наявності складна гуманітарна проблема, на тлі якої неухильно знижується рівень культури населення.

У ході майбутніх обговорень важливо звернути увагу на пошуки шляхів рішення ключових завдань вищої освіти, що вимагають застосування сучасних засобів управління якістю, фінансами, персоналом вищих навчальних закладів, дистанційних технологій навчання, для того щоб забезпечити підвищення якості підготовки спеціалістів економічного профілю.

На сучасному етапі розвитку в усьому світі на перше місце виходить конкуренція за інтелектуальний та соціальний капітал. Звертаючись до учасників конференції, до вчених, педагогів, керівників і фахівців, хочеться підкреслити, що разом із закордонними колегами нам необхідно прагнути до реального входження України в єдиний освітній простір розвинених країн, що формується, результати роботи якого будуть доступні всьому світу.

Бажаю всім учасникам цікавої і плідної роботи.

Валерій Гейця

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МЕРЕЖЕВИМИ ВНЗ: ПРОБЛЕМИ, ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*М.Є. Рогоза, д.е.н., професор, перший проректор
Полтавський університет споживчої кооперації України*

«Большая ошибка казаться себе большим, чем ты есть на самом деле, и ценить себя меньше, чем ты стоишь.»

И.В. Гете

У нинішніх умовах в Україні науковцями та фахівцями у сфері уп-

равління проводиться значна робота з підвищення ефективності управління ВНЗ та поліпшення якості роботи за всіма напрямками діяльності з метою забезпечення їх конкурентоздатності. Одним з магістральних шляхів, які ведуть до досягнення цієї мети, є подальше вдосконалення методів і організаційних структур управління на основі широкого впровадження сучасних досягнень науки й техніки, зокрема методів системного аналізу й моделювання, автоматизованих систем управління (АСУ) та створення на основі таких підходів ВНЗ з широким застосуванням мережових технологій (мережового ВНЗ). При цьому значний рівень актуальності набуває необхідність розробки і впровадження системи управління якістю діяльності ВНЗ. Така система зможе забезпечити реалізацію місії ВНЗ і, як показує досвід, повинна будуватись на процесному підході.

Ефективним способом забезпечення управління якістю науковим, навчальним процесом, використанням ресурсів ВНЗ (матеріальних, фінансових, людських), раціоналізації матеріальних і фінансових потоків, а особливо функціонального менеджменту як одного із забезпечуючих складових є широке впровадження АСУ та забезпечуючих інформаційних технологій (ІТ). Однак АСУ та ІТ в управлінні ВНЗ використовуються ще не повністю.

Глибокий і всебічний аналіз досвіду впровадження АСУ та ІТ показує, що головна причина неповного використання їхніх можливостей криється в невідповідності існуючих традиційних організаційних структур управління лінійно-функціонального типу вимогам найбільш ефективного використання ЕОМ, інформаційних технологій. У зв'язку із цим у сучасних умовах розвитку ринкових відносин в Україні особливо гостро встає питання про подальше вдосконалювання систем управління та механізмів, які використовуються при їх створенні у навчальних закладах, де впроваджується більша частина АСУ. На жаль, методичні розробки й публікації в цій сфері істотно відстають від запитів практики управління навчальними закладами типу університет-коледж.

Серед напрямів менеджменту Вузу можливо виділити основний (функціональний), що пов'язаний з проведенням науково-педагогічного процесу, який забезпечує продукт особливого виду – інтелектуального потенціалу держави, а також допоміжні, що забезпечують основний: фінансовий, господарський, адміністративний, соціально-побутовий. Всі види менеджменту взаємозв'язані та впливають в різній мірі один на одного.

Визначаючи пріоритети функціонального менеджменту ВНЗ, необхідно відзначити вплив його видів на якісні та кількісні показники (в першу чергу, рівень підготовки фахівців та якість виробленого науко-

вого продукту), що визначають конкурентоспроможність навчального закладу в нових економічних умовах.

Серед особливостей управління необхідно звернути увагу на проблеми пов'язані із розробкою, впровадженням, плануванням та контролем за якістю навчального процесу. Крім того, всі види менеджменту також повинні враховуватись в системі фінансування ВУЗу і знаходження джерел постачання грошових коштів за рахунок функціонального та забезпечуючих видів діяльності. Особливістю при цьому є те, що при плануванні і використанні фінансових операцій необхідні міроприємства, які знижують інфляційні втрати.

Перераховані особливості функціонування університету визначають необхідність пошуку механізмів управління всіма видами діяльності, які використовують економіко-математичне моделювання та сучасні інформаційні технології. Але в деяких випадках, наприклад при автоматизації існуючих процесів, перераховані підходи не дають очікуваного результату, а вимагають фундаментальної перебудови та кардинальних змін. В цьому випадку виконується реінжиніринг системи управління, як найбільш ефективний напрямок менеджменту, а також організується система контролінгу, як його інформаційне забезпечення.

В процесі реінжинірингу досліджується та виявляються проблеми, які впливають на діяльність ВНЗ в нових умовах. Вирішення їх можливо при врахуванні особливостей цих проблем, природу походження яких необхідно враховувати при ідентифікації функцій в системах управління та їх організаційних структур. До особливостей проблем, врахування яких необхідно при створенні систем управління, віднесемо такі:

- необхідність врахування положень розроблених у Болонському протоколі, на яких відбувається перебудова системи освіти;

- сфера освіти по структурі, що сформована на соціалістичних соціально-економічних умовах, має певний вплив на формування структури та систем управління діяльністю навчальним закладом в ринкових умовах;

- існуючий механізм відносин у ВНЗ вимагає змін, оскільки при всій позитивності набутого досвіду управління функціональними задачами, в значній мірі не вирішено проблему необхідного рівня оперативності і зменшення рівня дискретності управлінської інформації. Це вимагає концентрації зусиль співробітників і управлінців різних рівнів на виконання актуальних завдань та вирішення проблем пов'язаних із високою динамічністю змін в освітньому середовищі;

- єдиний інформаційний простір, що необхідний для впровадження інноваційних технологій освітньої діяльності ВНЗ як результат

впливу науково-технічного розвитку та глобалізаційних процесів, може забезпечити значний рівень ефективності, якщо при цьому буде мати таку ж систему його використання;

- кількість інформаційних потоків, їх розміри, динамічність їх виникнення у ВНЗ та у зовнішньому середовищі, ускладнює процеси управління загальноприйнятого характеру;

- система управління якістю освітньої діяльності повинна бути достатньо прозорою для забезпечення позитивного іміджу ВНЗ;

- створені та проектні освітнянські комплекси (університет-коледж-віддалені навчально-консультативні центри) у своїй діяльності вимагають (вимагатимуть) також підвищення в системах управління рівня оперативності, мобільності, обсягів та переліку послуг у навчальному, господарському, фінансовому процесах;

- необхідність забезпечення узгодженості роботи всіх підрозділів ВНЗ та віддалених навчально-консультативних центрів;

- необхідність управління всіма процесами діяльності ВНЗ.

Такими чином, перераховані проблеми та їх особливості можливо охарактеризувати як такі, що мають природу різнопланового характеру та впливають на якість діяльності. Тому актуальності набуває вирішення проблеми розробки та впровадження системи управління якістю діяльності ВНЗ, що забезпечує вирішення основних завдань у досягненні стратегічної мети розвитку – забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ на вітчизняному та європейському ринках освітніх послуг і праці.

Забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ на ринку праці можливо розглядати як процес адаптації і впливу на фактори і умови, що визначають рівень конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Такі завдання не можуть бути вирішені за допомогою стандартних рішень і традиційних прийомів, оскільки повинні враховувати специфічні особливості окремих вищих навчальних закладів і роботодавців, споживачів освітніх послуг та ін.[1, С. 5].

Основними завданнями при цьому є: забезпечення інноваційного розвитку ВНЗ; формування необхідного ресурсного забезпечення; вдосконалення механізму залучення обдарованої молоді до навчання; поглиблення міжнародного співробітництва; поліпшення якості підготовки та перепідготовки фахівців з вищою освітою; підвищення якісного рівня науково-педагогічних кадрів кафедр; розвиток наукових шкіл за напрямками освіти, науки та економіки; здійснення заходів щодо соціального захисту персоналу, студентів, аспірантів університету; посилення соціального партнерства та сприяння інтеграційним процесам з іншими навчальними закладами, науковими установами, роботодавцями; удосконалення управління та організаційної структури ВНЗ.

При реалізації програми створення та впровадження системи управління якістю діяльності у Полтавському університеті споживчої кооперації України впроваджено автоматизовану систему управління університетом (АСУ-У) як складну багаторівневу систему та електронний документообіг, в результаті чого зменшено кількість паперових документів, підвищено рівень оперативності у одержанні потрібної інформації.

Основою для АСУ-У стала створена електронна інформаційна мережа університету, комп'ютерний парк якої складає 1541 ПЕОМ, що повністю забезпечує освітню, наукову, фінансову, господарську діяльність університету. Персональними комп'ютерами останніх поколінь обладнано всі кафедри, комп'ютерні аудиторії, електронні читальні зали для студентів та викладачів, усі структурні підрозділи. Всі комп'ютери, об'єднані у локальну обчислювальну мережу (ЛОМ). Через сервер ЛОМ університету підключена до освітньо наукової мережі України (URAN) та глобальної мережі Internet. За допомогою VIP-з'єднання доступ до банку електронних інформаційних ресурсів мають усі факультети університету. Викладачі і студенти з будь-якого комп'ютера можуть «зайти» до своєї мережевої папки, до банку електронної інформації університету, сайтів Internet.

Підсистема управління якістю (як підсистема АСУ-У) підготовки фахівців надає повну інформацію про навчально-виховний процес: аудиторну та поза аудиторну самостійну роботу студентів, їх успішність, навчально-методичну та науково-дослідну діяльність професорсько-викладацького складу, інформаційне, методичне та ресурсне забезпечення навчально-виховного процесу.

Література

1. Нестуля О.О., Косаріна В.П., Рогоза М.Є., Огуй Н.І., Герман Н.В. Модернізація освітньої діяльності університету: завдання, інноваційні технології та досвід впровадження: Навчальний посібник (в 9 томах). – Т. 1 – Полтава: РВВ ПУСКУ. – 2009. – 240 с.

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

*Л.О. Омелянович, д.е.н., професор
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

Вища освіта сьогодні розглядається в світі як стратегічний імператив, що призведе до створення глобальних знань. Вона інтегрується у Європейський Простір Вищої Освіти (ЄПВО) і Світовий Простір Вищої Освіти (СПВО). Про це свідчить Всесвітня конференція з вищої освіти, що відбулася 5–8 липня 2009 р. в Парижі і на якій підкреслювалося таке:

«Вища освіта повинна бути справою відповідальності і економічної